

32. E.B.F. Man en wurd, p. 46.
33. Hitlers Tischgespräche (DTV-editie, München 1968), p. 94.
34. Hierover o.a. H. Algra, a.w. pp. 79-81 en 114-115.
35. Eén rapport van Van der Molen is opgenomen in Frysk Studinte Almanak '43-'46 (Snits 1946), pp. 46-49.
36. It Frysk Selskip hûndert jier, 1844-1944 (Ljouwert 1948), p.94.
37. Meistriderskip, pp. 8-9-
38. Fryslân, 1941, p. 25.

RELEASE EN DE BOND VOOR VRIJHEIDSRECHTEN

theorie en praktijk van een subversieve organisatie

Clara Venema

In juli 1969 schreef Godfried van Benthem van den Berg in Vrij Nederland: 'Er moet zo snel mogelijk in Nederland een organisatie worden opgericht die weerstand aan de repressie zal kunnen bieden. Er zijn alle mogelijke bewegingen en organisaties die zich op verschillende manieren en vanuit een verschillende ideologie inzetten voor het verwezenlijken van één of meer van de nieuwe politieke en kulturele eisen. Maar wat ontbreekt, is een niet aan politieke partij of specifieke politieke ideologie gebonden organisatie voor de verdediging van democratische rechten'.

In januari van dit jaar werd naar aanleiding hiervan opgericht de Bond voor Vrijheidsrechten (klinkt helaas nogal oudstrijderig) en tegelijkertijd de stichting 'Release' voor de praktische individuele hulpverlening op dit gebied.

Besloten werd het voorbeeld van de NVSH te volgen, die naast de eigenlijke verehiging zijn konsultatieburo's heeft in de vorm van een aparte stichting. De Bond zou dan in deze opzet de theoretische kant van de betreffende problematiek voor zijn rekening nemen en eventueel hieruit voortvloeiende akties gaan opzetten op basis van de gegevens die Release uit zijn werk zou destilleren. Deze gegevens worden verkregen omdat de Bond via Release zeer direkt en voortdurend gekonfronteerd wordt met de werkelijk bestaande misstanden en vrijheidsbeperkingen in onze maatschappij.

De Bond fundeert zijn doelstellingen in de Nota 'Vrijheidsrechten en Grondrechten' en daarin staat o.a.: 'Het begrip vrijheidsrechten kan niet omschreven worden zonder uit te gaan van een mensbeeld. Voor de Bond is één van de meest fundamentele kenmerken van de mens, dat hij de mogelijkheid heeft zich een toekomst in te denken en dat hij kan handelen op grond van wat hij zich van die toekomstvoorstelt. Maar dat laatste is slechts in beperkte mate mogelijk. Tussen droom en daad

staan kultuur, samenleving en staat, die de mens zoveel normen en feitelijke beperkingen opleggen, dat het maar zeer weinigen gegeven is om een door hem bewust gewenste toekomst te verwezenlijken. De Bond voor Vrijheidsrechten meent nu, dat veel van de huidige beperkingen van de menselijke vrijheid de vrijheid van de één de vrijheid van de ander niet mag schaden. Alleen, wanneer daar sprake van is kan er reden zijn voor de overheid om vrijheidbeperkende maatregelen uit te vaardigen. Weliswaar kunnen andere beperkingen van de vrijheid voortvloeien uit het niveau van ontwikkeling (economisch, politiek, technologisch, wetenschappelijk, edukatief) van een samenleving. Maar te vaak wordt er een beroep gedaan op de onvermijdelijkheid van die beperkingen door diegenen, die belang bij de gevestigde orde hebben.

De Bond meent, dat alleen d.m.v. eksperiment kan worden vastgesteld waar de grenzen in een bepaalde ontwikkelingsfase moeten worden getrokken. Dat is de rechtvaardiging van het streven van de Bond om d. m.v. Release individuen te helpen die zich een grotere vrijheid proberen toe te eigenen dan staat, cultuur of samenleving nu tolereren en die daardoor in moeilijkheden komen. Dat hoeft nog niet te betekenen, dat de Bond zich daarmee stelt achter de doeleinden van deze individuen of de groepen waartoe zij behoren. Maar de Bond wil er ook toe bijdragen dat dit soort hulpverlening hoe langer hoe minder noodzakelijk wordt, dat wil zeggen hij streeft naar het scheppen van beter funktionerende kaders van preventieve en repressieve rechtsbescherming en van waarborgen tegen onnodige vrijheidsbeperking.

De Bond wenst uitdrukkelijk bij te dragen tot het ontstaan van grotere tolerantie jegens afwijkend gedrag van minderheden of individuen en zich in te zetten voor verbetering van het lot van groepen, wier vrijheidsrechten meer in het gedrang komen dan die van de meerderheid van de mensen. Hij wenst daarnaast evenzeer te appeleren aan de ook onder die meerderheid levende frustratiegevoelens van allerlei aard, waarbij velen zich slechts neerleggen uit angst voor afbreuk aan hun maatschappelijke of economische positie of omdat de aard en oorzaak van de frustraties nog onvoldoende tot hun bewustzijn zijn doorgedrongen. Het betreft hier zeker niet alleen frustratiegevoelens van de burger ten opzichte van de overheid maar ook die van werknemer t.o.v. werkgever ongeacht of dat een partikulier ondernemer of de overheid zelf is.

Aangezien deze beperkingen van de menselijke vrijheid voortvloeien uit cultuur, samenleving en staat gaat het de Bond dan ook zeker niet uitsluitend om het verdedigen van vrijheidsrechten tegenover de staat, waaruit het begrip grondrechten historisch is ontstaan; niettemin zal het verdedigen van bestaande grondrechten en het uitbreiden van (grond) wettelijk vastgelegde rechten een belangrijk onderdeel van het werk van de Bond moeten zijn (Tot zover deze nota).

Dit resulteert in de volgende statutaire doelstellingen:

Uitgaande van het beginsel dat vrijheid waar nodig en mogelijk gewaarborgd moet zijn, stelt de vereniging zich ten doel:

- a. het bevorderen en versterken van de vrijheden en vrijheidsrechten van de mens in de ruimste zin des woords;
- b. het bestrijden en voorkomen van wanbegrip en diskriminatie en het bevorderen van informatie en kommunikatie;
- c. het verdedigen van bestaande rechten en vrijheden, die niet of niet voldoende gerespekteerd worden;
- d. het verlenen van steun aan mensen die
 1. in moeilijkheden zijn of dreigen te geraken doordat bestaande rechten of vrijheden worden aangetast;
 2. het slachtoffer zijn of dreigen te worden van de heersende moraal.

Ter realisering van de in punt d genoemde doelstellingen zijn in verschillende steden afdelingen van Release opgericht. Zo ook in Groningen; hier draait een afdeling sinds juli, nu met ongeveer 80 actieve medewerkers, verdeeld over buromedewerkers en gespecialiseerde secties (juridische, medische, onderwijs, drug, maatschappelijk werk, huisvesting) plus een aantal deskundigen zoals artsen, advocaten, psychiaters en maatschappelijk werkers.

Hoe werkt Release nu in de praktijk?

Op het kantoor ontvangen de medewerkers mensen en nemen ze de telefoon aan. Er zijn nu twee mogelijkheden: of men kan de gevraagde hulp onmiddellijk geven of men kan dit niet. In het eerste geval gaat het om eenvoudige voorlichting, de behoefte om eens wat te praten zonder direkt hulp te willen en simpele problemen. In het laatste geval om een reeks gesprekken, lang lopende kwesties en problemen waarvoor deskundigen ingeschakeld moeten worden. Het probleem wordt dan doorverwezen naar één van de secties. De sectie wijst één van hen als vertrouwenspersoon aan, die het probleem naar beste kunnen met alle mogelijke middelen probeert op te lossen.

De problemen die tot nu toe het meest voorkwamen zijn: problemen t.a.v. huisvesting, sociale voorzieningen, rechtsbijstand, weggelopen minderjarigen, drugs, arbeidsconflikten, abortus, morning-after pill, psychologische moeilijkheden enz.

Wat doet de Bond voor Vrijheidsrechten nu?

Er zijn landelijke werkgroepen ingesteld, die verschillende werkterreinen van de bond willen doorlichten als basis voor actie. In Groningen is hier nu ook een initiatief genomen. Voorlopig wordt hierbij aan de volgende werkgroepen gedacht:

Op juridisch gebied: rechtspositie van arrestanten, rechtspositie van buitenlanders, sociale verzekeringen.

Op medisch gebied: het abortus-vraagstuk, positie van psychiatrische patiënten (m.n. 16-17 jarigen), medische keuringen.

Op maatschappelijk gebied: adoptiebeleid (kriteria), reklassering, situatie kindertehuizen, huisvestingsbeleid in Groningen.

Op onderwijsgebied: rechtspositie scholieren, dropouts onder scholieren (sociologisch onderzoek?).

Voorts: Is de aanstaande volkstelling een bedreiging voor onze vrijheid? Rol van de BVD in Nederland. Diskriminatie minderheidsgroeperingen.

De hier genoemde onderwerpen zijn slechts suggesties. Alles hangt af van de deelnemers zelf. Ieder die belangstelling heeft, enige tijd, energie en eventueel deskundigheid ter beschikking kan stellen, kan dit even laten weten aan de Bond voor Vrijheidsrechten, Visserstraat 72 te Groningen.

Voor inlichtingen over mogelijkheden tot medewerking in de Release-sekties en de Bond voor Vrijheidsrechten-werkgroepen voor geschiedenisstudenten en docenten, even kontakt opnemen met resp.

Clara Venema, Verl. Frederikstraat 9a, tel. 80821

Liesbeth van Soest, Marsstraat 27.